

az átdolgozás mérve szerént

5—15 ftal

Minden levelet, amely általános érdekü közleményt, adatot sat tartalmaz 2 ftal. díjazunk.

Ezen levelekre megjegyzendő azonban, hogy: az adatok újak, és a helyiség sajátosságából legyenek merítve, mert különben a tankönyvekből, külföldi folyóiratokból sokkal olcsóbban nyerhetők. Ha e levelek tartalma a lapokban lenyomatik, akkor terjedelméhez, és az átdolgozás mérvéhez képest ivartalma szerént fog díjaztatni.

Fordításokat el nem fogadunk; kitünő, más nyelven irt cikkeket azonban a főntebb jelzett mérvben nyomtatott iv után 15 ftal díjazunk.

Az elfogadott cikkekről, levelekről lapunk boritékján a beküldő által választot jel, álnév, vagy kezdőbetük alát fogjuk tudósítani az illetőket.

El nem fogadott cikkek semmi szín alatt sem küldetnek vissza.

Az Erdészeti Lapok szerkesztősége.

Néhány szó a kincstári erdők igazgatóságának elkülönítéséről a kincst. bánya-igazgatóságoktól.

„Magyarországon a bányászattól az erdészetet végleg különválasztották, s ez alkalommal a bányászattól a számára fenntartva volt erdőrészeket is elvonták.

Csak addig volt jó a bányászat mint állandó vevője az értékesíthetlen fának, míg más vevőre nem volt kilátás.

Vajha akadna ezentúl jobb vevő a megvetett bányászatnál!”

Ezen sohajok gyászkeretbe vannak foglalva a Bányászati és Kohászati Lapok 4-ik számában.

Nehéz sohajok! Nehéz vádák! A méltatlankodás terhes kifejezései! S kinek fejére hull vissza mind-e gyász? Ki nyújtotta ki gyilkoló

kezét hazai bányászatunkra? mely annyi iparágnak szülő anyja, mely a földmivelés, ipar s kereskedésnek fenntartó oszlopa, s mely a hegy- ségek oly sok ezer lakójának ad kenyeret. Ki dolgozik ezen oszlop ledön- tésén, s vele az ipar s kereskedés összerombolásán? Ki akarja a bányá- szatból élő ezrektől a kenyeret kegyetlen kézzel kicsikarni?

Kormányunk lenne-e ezen könyörület nélküli, ezen kegyetlen, ezen gyilkos!

És miért vált volna a kormány a bányászatnak egyszerre ily halálos ellenségévé? Nem közvetlen ez teszi lábaihoz azon szép sárga aranyokat, azon szép fehér tallérokat, melyeket az államadósság sárkányának tor- kába dobva, saját létét megváltja? Nem a bányászat szolgáltatja-e az államtest vasból készült vázát, a hadsereg fegyverzetét és lőszerait? Nem a bányászat szolgáltatja-e a szétfoszladozó világnak összekötő szá- lait, a távirda-huzalt és a vasutakat? De egy évig kellene tollamat for- gatnom, ha a bányászat fontosságát a kormányra, a nemzetre, s az em- beriségre nézve leírni akarnánám.

Hogy mind ennek daczára a kormány a bányászatot tönkre tenni kívánná, azt feltenni képtelenség.

S mégis úgy van! „Magyarországon az erdészetet a bányásztól végleg külön választották s ez alkalommal a bányásztól a számára fenntartva volt erdőrészeket is elvonták.“ A tettes pedig nem más mint a kormány!

De miután a kormányról, legalább elveit illetőleg minden jót fel kell tennünk, s a bányászat megölésének szándékával gyanusítnunk nem lehet: nem marad egyéb hátra, mint azon gondolatra jönnünk, hogy következtetésünknek alapja, miszerént az erdészetnek a bányásztól való elválasztása az utóbbit tönkre tenné, — helytelen volt. De lássuk miben áll ezen elválasztás?

Az erdőket vitték-e el a bányavidékekről?

Nem!

Elvették-e a bányabirtokosoktól saját erdeiket? Ez rablás lenne; ez sem történt.

Elszakították-e végkép azon nemzetgazdasági köteléket, mely mint

minden foglalkozás nemet egymással, úgy az erdészetet is a bányászattal összefűzi, — mely a gazdasági működésekben az egyensúlyt fenn tartja, — mely a nemzetgazdasági viszonyokat szabályozza, s melynek kézzel fogható alakját, találóan nervus rerum-nak szokták nevezni.

Meg van-e tán tiltva, hogy ezután az erdész a bányásznak adja el fáját, s fejszét, kapát attól vásároljon?

Nem! Mindez nem történt meg. Az erdők ott állanak most is, a hol eddig álltak, s felajánlják készleteiket mindenkinek, ki azokat szükségli, leginkább pedig azoknak, kik ahhoz legközelebb vannak: bányavidéken a bányászoknak. A kinek erdeje volt, ha el nem pusztította, most is van. Ha a magánbányatársulatok erdővel birtak, azoktól azt el nem vette a kormány. A kincstár a hol birt bányával is, erdővel is, ott birja azokat ma is.

A mi történt, az csak annyi, hogy a kincstári bányászati ügyek igazgatása a kincstári erdészeti ügyek igazgatásától elválasztatott. Az így különválasztott erdőigazgatóság alá helyezettek azon erdők is, melyek „reservált erdők“ neve alatt csupán bányászati szükségletek fedezésére tartattak fenn.

Azon tény hogy a kincstári erdők igazgatása a bányák igazgatásától különválasztatott méltán felébreszti bámulatunkat — a felett, hogy az már évtizedek előtt nem történt meg, daczára a különválasztás hasznossága elvileges elismerésének.

Ezen változást a dolgok természetes fejlődése hozta magával, s hogy ily későre történt, azt csak társadalmi s nemzetgazdasági kifejlődésünknek le nem rázott nyúgei és balitéleteink okozták.

Minden organismus annál tökéletesb, annál nagyszerűbb működésre képes, mennél inkább el vannak különítve az egyes munkák, melyek az organismus fennállását és fejlődését eszközlik. Ezen törvény alá van vetve a társadalom organismusa is. A mely országban a földmives egyszersmind kerekas, szabó, csizmadia és építész is, — a hol a pap harangozó, orvos, tanító és földész is egy személyben: ott nincs ipar, nincs kereskedés, nincs gazdaság, s ennek következtében a magasb fejlettség, jóllét s tudomány eszközei sincsenek meg; egyszóval a nemzet

organismusa nagyon tökéletlen, s működésének hatálya virágzó nemzettel összehasonlítva igen csekély. Ellenben mennél jobban el vannak különítve a működések, annál tökéletesb, annál kevesebb fáradságba kerül s így annál olcsóbb minden társadalmi tevékenység, s minden előállított termelvény.

A társadalmi haladás épen a szerepek elkülönítésében nyilvánul leginkább. S mi megütödnénk-e azon, hogy ezen haladásban kormányunk egy lépést tett előre! Oly lépést, melynek szükségét minden gondolkozó erdész már régen belátta.

Minő ellenvetést lehet tehát tenni a bányászat érdekében ezen intézkedés ellen?

Én csak egy ellenvetést ismerek, melyet fel szoktak hozni, hogy t. i. a különválasztott erdőhivatalok a bányáknak a fát oly drágán fogják majd adni, hogy a bányászat kénytelen lesz ennek következtében megbukni, s az által uemcsak azon nagymennyiségű féni, mely most kiaknáztatik, a föld gyomrában veszend, hanem azon ezer meg ezer család, mely most közvetlen vagy közvetve a bányászatból él, kenyerét fogja veszteni. Az erdei termények árát felemelni az erdőhivatalok minden esetre törekedni fognak, ép úgy mind eddig, csakhogy valószínűleg okszerűbben. Azonban hogy az áremelés az erdőkincstár érdekében csak azon fokig mehet, mely nemzetgazdaságilag is legelőnyöseb, az a következőkből ki fog derülni.

Ha a kincstári erdőhivatalok magasabb áron adják a fát a bányászat számára, mint a mily magasan egész fatermésüket értékesíthetnék bármely úton, akkor bünt követnek el az emberiség, a nemzet, az egész adózó nép, a bánya-, sőt az erdőkincstár ellen is:

mert a termés egy részét nem fogják értékesíthetni, s az elvész az emberiségre s a nemzetre nézve; —

az erdőkől kevesebb hasznot húznak, mint a mennyit lehetne méltányosb árak mellett, s így az állambevételit az adózó nép rovására csonkítják: —

a magas faárak miatt a kevésbé jövedelmező bányáknak, melyek az egész fatermés értékesítése által még kár nélkül műveltethettek volna,

fel kell hagyattniok, s így még nemzetgazdasági haszonnal kiaknázható éredek fognak a földgyomrába veszni, az adóalap kisebbedni, azon tiszték és munkások, kiknek fizetése ezen bányákból kikerült, foglalkozás nélkül maradni s egyuttal elenyészvén a megélhetési közegeknek ezen része, az állam népessége, s így hadereje is apadni fog. Végre az erdőkincstár is veszt, mert míg méltányos árak mellett az egész fatermés értékesítettik, s egyszersmind a kezelési, védelmi, szállítási és igazgatási költségek a tömeges termelés folytán aránylag kisebbülnek: addig igen magas árak mellett a terményeknek csak egy része árusítottik el, s az azokra támaszkodó iparágak lehető legkisebb fogyasztásra fogják üzletüket be- rendezni, vagy egészen megszűnni, minek következése leendő az erdők jövedelmének folytonos csökkenése.

Itt az államerdőket monopolisztikus helyzetben lévőnek feltételeztem. Még nagyobb mértékben állnak a mondottak akkor, ha azokkal magán erdők versenyezhetnek, melyek a kincstárt, ha magas áraihoz ragaszkodni akarna, a piacról teljesen leszorítják. Az erdei munkásokra nézve ugyanaz áll, a mi a bányamunkások tekintetéből mondatott, hogy t. i. az egész termés felhasználásánál többen kapnának élelmet.

Mintthogy tehát magasb faárak, mint a melyek mellet az egész termés értékesíthető, az erdészeti kincstárnak még magánerdők concurrenciája nélkül is kárára vannak: ennél fogva akkor sem lehetne félni az ily faárak életbe-léptetésétől, ha az erdőkincstár ügyeit vezető személyekben a közjó ellen irányuló hivatali vagy erdészeti önzést feltételeznénk. Ha mégis találkozunk az erdőkincstárnál itt ott oly magas faárakkal, annak oka részint abban fekszik, hogy az illető hivatalnok a kincstár érdekét tévesen fogta fel; részint pedig abban hogy a jövedelem emelésére nem a helyes eszközt, az összes fatermés értékesítését ragadta meg; mert nehezebb vízfogókat, s jó utakat készíteni, piacokat a termény-nyel felkeresni sat. mint a tarifát felemelni. De hát meg volt-e óva ezen balfogásoktól a bányakincstár eddig a közös igazgatás mellett? Korántsem, mert a számadás és kezelés már régen külön van választva, holott az igazgatás egyesítve maradt; minek akárhányszor azon visszás következése volt, hogy a bányakincstár rá szorított az erdőkincstártól sokkal

drágábban venni a fát mint azt magánosoktól megszerezhetette volna. Ezentul, ha a magános olcsóbban adja fáját s szenét, attól fog venni a bányakincstár.

Hogy egyébiránt a tarifa-készítésben ez után ne oly önkénytesen s a forgalmi és termelési viszonyok beható tekintetbe vétele nélkül járjanak el, mint eddig, arról kezeskedik azon jobb irány, mely ma a kincstári erdészeti kormányzásánál zsinormértékül elfogadva látszik lenni, s mely azon elvből indul ki, hogy a hol a fának kelete van, vagy keletet lehet előidézni, ott az összes fatermés hasznosittassék. A hol a fának illő keletet szerezni nem lehet, ott úgylis olcsón fogja a bányászat a fát kapni. —

Mint hogy tehát a kincstári erdészeti élére állított igazgatóság fölve egy felől az összes fatermést értékesíteni, másfelől pedig abból lehető magas évi jövedelmet kimutatni: az az erdei termények árait még magán-erdők concurrentiája nélkül is csak oly magasra fogja emelni, hogy azok mellett még az összes termést értékesíteni lehessen.

Az ilyen ár ellen már kifogást tenni sem nemzetgazdasági, sem erdészeti szempontból nem lehet; mert az elsőt illetőleg az egész termék fel fog használtatni társadalmi célokra, még pedig lehető leggazdaságosabban, s legtakarékosabban, — a másodikat illetőleg pedig ezen ár mellett legnagyobb az összes nyereség az erdőkből.

Egyedül bányászati szempontból lehet felhozni egy kétes érvet. Ez az, hogy ezen árak mellett némely bányák nem fognak mivel tethetni.

Az ilyen bányákat azonban mivelni nemzetgazdasági szempontból káros, akár a kincstár, akár magánosok birtokában legyen is az, mert az ily üzletnél nagyobb a fogyasztás, mint a termelés.

Ha egy bánya csak úgy tud jövedelmet kimutatni, ha a bányafát olcsóbban kapja, mint azt akár más bánya számára, akár pedig építési s ipar célokra el lehetett volna adni, akkor annak üzése a társadalomra nézve annál károsb, mennél több fát fogyaszt. Egy bánya pl., mely királyi kedvezmény folytán a tölgyfa köblábját a kincstári erdőkből 2 krjával fizeti, jövedelmezzen évenként 3000 frtot; s tegyük fel, hogy évenként 20000 köbláb tölgyfát használ fel, melyet 17 krjával lehetett volna

más úton árusítani. Ez esetben felemésztett 3400 frt. áru fát, melyért csak 400 frtot fizetett; s a 3000 forint jövedelem innen származott. Ezen 3000 forintot a bányának a kincstár ajándékozta, mert ha fáját másnak 17 kr-ért eladta volna, a kincstári erdő pénztárába 400 frt helyett 3400 frt folyt volna be. Az igaz hogy a bányamunkások bért kaptak az alatt s az államnak ez is hasznára van; de azok mássutt is megkapták volna bérüket, mert jelenleg az ország inkább munkások hiányában szenved, mint mánkások bőségben. De a bányászatba okvetetlen pénztökékk is voltak befektetve, melyek kamatokat nem hajtottak, s így ez utóbbiak a társadalomra nézve veszendőbe mentek; holott a tőkék más üzletbe terméke-nyekké tétethettek volna. Azt mondaná tán ez elien valaki, hogy a befektetett tőkék kamatait képezte azon 3000 ftnyi jövedelem? De meg volt mutatva, hogy az ajándék volt, melyet a felvett bánya az erdőbirtokosától kapott. Ha ezen birtokos a kincstár, akkor ezen ajándékozás által az adózó közönség rövidítettet meg, melynek az abból eredő állampénztári hiányt (3000 frt.) kipótolni kellett. Az ily ajándékozások tehát nem csak nemzetgazdaságilag káros hatásuk, de igazságtalanok is.

A bányászat tehát egyrészt meg lehet nyugodva a felől, hogy a külön választott erdőigazgatóságok alatt az erdei termények árai a méltányosság határait túl haladni nem fogják, mert ezt az erdészeti érdeke parancsolja; de másrészt, ha a kincstártól ajándékot követelni az adózó nép rovására nem akar, meg kell elégednie az erdei termények oly áraival, melyek mellett az egész termés értékesíthető.

De térjünk át most a bányászat számára fenntartott erdők kérdésére. Mikor még az erdők hegyes vidékeinken oly mennyiségben voltak, hogy azoknak majd semmi értékük sem volt, s a hegyek közül a fát kiszállítani erdőtlen vidékek szükséglete fedezése végett, képtelenségnek tartatott, akkor erdészeti hivatalnokra nem volt szükség, s az erdészeti csak a fának levágatására, s fuvaroztatására szorítkozott. Hogy akkor az államhatalomnak örülnie kellett, ha az erdőknek különben fel nem használható termékei a fém- bányász kezében aranyvá változnak, melynek nagyrésze részint a kincstári bányák után közvetlen, részint a magánosok bányáiból a bányavám (Urbura, Frohne) útján az állampénz-

tárba foly, azt könnyű belátni. A fejedelem főúri jogánál fogva megtarthatta, vagy adományozhatta az uratlan erdőket egyes hű alattvalójának, vagy a bányászat lehetővé tétele s előmozdítása céljából bányaközségeknek is. A mely erdők a fejedelem által bányaközségeknek adományoztatnak, azok ez utóbbiaknak törvényes tulajdonába mentek át, [éppugy, a mint törvényes tulajdonát képezte valamely nemesnek a neki adományozott uradalom. A bányaközségeknek adományozott erdők azonban nemcsak bányászati célokra, hanem a lakosok bármely szükségleteinek fedezésére fordítottak; minek következtében a bányászat szükségletei fedezésére, biztosítására czélszerűnek látszott egyes erdőterületeket azon meghatározással fenntartani, hogy azok terményei (fa és szén) semmi más célra, csupán csak bányászati célokra használtassanak.

Megjegyzendő, hogy azon időben a fémbányászat — mert csak erről szólnak — nem volt szabad, hanem királyi haszonvétel (regale), melyet vagy maga a királyi kincstár üzött, vagy azt egyeseknek bérbe adta. A beváltott fémek bizonyos részéből álló haszonbér bánya vá m (Urbura, Frohne) czime alatt vétetett, mely később, midőn a fémbányászat szabadnak nyilatkoztatott, adó jelleget öltött, s a legközelebbi időben a 60-as években egészen eltöröltetvén, helyette a bánya-jövedelmi adó hozatott be. A bányászkodási jog tehát, valamint az erdők, államtulajdont képeztek azon időben, mikor a „fenntartott erdők“ intézménye keletkezett. Ámbár idők folytával a bánya regal, a sónak kivételével, minden egyéb ásványokra nézve megszűnt, de a fenntartott erdők jogilag a kincstár kezében maradtak.

A fenntartott erdőkből a forradalom előtt mindenütt ingyen kapták a bányafát a bányapolgárok; legfeljebb csak a kijegyzés fáradságát térítették meg. Forradalom után azonban némely bánya vidéken (pl. Abrudbánya-Verespatak vidékén) a bányafa ingyen való kiadása beszüntetett, s a bányász is époly árban kapta a fát, mint más. Más vidéken ellenben az ősi szokás fenn maradt, s a bányapolgárok bányászati célokra ingyen vagy felette csekély áron (pl. Selmech környékén köblábját tudtomra 1½ kron) kapták a bányafát.

Hogy ezen kedvezmény a kincstári bányászat, a k. erdészet, az adó-

ző nép és a nemzetgazdaság kárára történt, azt beláthatni a következőkből.

A kincstári bányászat kezelése és számadása a kincstári erdészettől már húzamos idő óta el lévénjválasztva, az előbbi a bányafa és a kohónál felhasznált tűzifa és szén árát, a mint illik, megfizeti s így a valódi jövedelmet mutatja ki számadásaiban: holott a magán bányászat jövedelmét a fa ingyen kapása következtében, annak meg nem fizetett ára is szaporítja. Ennek következtében a kincstári bányászat nem concurrálhat a magánbányászattal.

A fenntartott erdőket kezelő kincstár arra van kárhozthatva, hogy az erdők kezelési, igazgatási, őrzési költségeit és adóját minden viszonzolgáltatás nélkül hordozza, vagy is közvetve az erdő tisztajövedelmével együtt a bánya polgároknak ajándékozza.

Ezen ajándékozás által az állampénztár jövedelme rövidítést szenved, mit az adózó népnek kell pótolni.

Tökek fordíthatnak olyan bányák mivélésére, melyeknek jövedelme egészben, vagy részben a fa ingyen való kapásából ered, s így a tökéek jövedelme csak képzelt, holott azok más üzletekben a nemzet vagyont gyarapították volna.

Az erdészetet ezen nyűgnek következtében okszerűen üzni nem lehet, s így nem termeltetik annyi, mint termeltetnék szabad kezelés mellett.

Az ingyen fával pazarul szoktak bánni, s így nemzetvagyon semisítettik meg haszon nélkül.

Az így alkalmazott fát más jövedelmezőbb ipar használhatta volna fel, mely annak valódi árát képes lett volna megfizetni; mi által több érték termeltetett volna, mint az ingyen fára szoruló bányák mivélése által.

Mindezen okok a rezervált erdők és ingyen-bányafa intézményének mint az erdészet és nemzetgazdasági viszonyok jelen kifejlődésénél tartahatatlannak, megszüntetését parancsolják.

Azonban a megszüntetésnek oly egyoldalú módja, mely szerint régebben a kincstár szokott eljárni, hogy t. i. minden előzmény nélkül egyszerre csak betiltotta az ingyen fát a bányapolgárok részére azok méltó megütközésére, — az ily eljárás se nem őszinte, se nem méltányos,

se nem igazságos; azonkívül sokszor az illető jogosultak ellenszegülése folytán kivihető nem lévén, a kincstári hivatal magát blamirozta.

Több százados szokás által szentesített kedvezményeket, melyekre tán ezerek jólléte, élhetősége alapítva van, egy vágással megsemmisíteni nem szabad; akkor sem, ha jogilag az ily eljárás ellen kifogást tenni nem lehetne —; akkor sem, ha azon kedvezmények jelentékeny nemzetgazdasági veszteségeket, a nemzetvagyon helytelen eloszlását eredményeznék.

Nem lehet tagadni, hogy a százados szokás a bányapolgároknak a fenntartott erdők terményeihez némi jogot adott.

Ezen jog nézetem szerint igen hasonló az erdei szolgálmhoz, s avval hasonló módon kellene megváltatnia.

Meg kellene vagy egyesség útján, vagy még czélszerűebben törvényes közegek közbenjárása mellett, az évi átlaghasználat mekkoraságát állapítani, s annak megfelelő erdőterületet kihalatni a bányapolgárok számára a rezervált kincstári erdőkből. S hogy azon nemzetgazdasági hibák, melyek a fának ingyen való adásából folynak, kikerültessenek a bányapolgárok számára a kihalatott közös erdőből kiszolgáltatott fának a helybeli eladási viszonyok szerint felszámított ára meg kellene hogy térítették. Az így befolyt pénzekből az erdő minden költségei fedeztetnének, s a fennmaradó tisztajövedelem a jogosultak közt a törvényesen megállapított jogosultság aránya szerint osztatnék el.

Ha bányászati célokra jövőben a tán változott bányaviszonyok miatt, az egész fatermés fel nem használtatnék, akkor a fölösleget más úton is kellene értékesíteni a jogosultak érdekében.

Egyébiránt az ilyen erdőre nézt ugyanazon törvényes intézkedések lennének érvényesek, melyek a jogi személyek (községek, társulatok, alapítványok) erdeit kötelezik.

Ezen intézkedés által a bányapolgárok jogos igényei teljes kielégítést nyernének.

Oly bányák, melyeknek jövedelme csak az ingyen fából keletkezett, nem fognának továbbra is tőkét nyelni el más iparágak kifejlődésének rovására.

A netalán felhagyott bányák munkásai lassanként hasznosabb foglalkozáshoz fordulnának.

Az erdőket műszakilag lehetne kezelni, s az erdei termények nemzetgazdaságilag leghasznosabban, és takarékosan fognának alkalmaztatni.

A kincstár meg lenne mentve egy nagy nyűgtől, terméketlen kiadásoktól, és folytonosan ismétlődő perlekedések- s versengésektől, melyek a polgárokat békétlenekké, s a kormányt az illető körben népszerűtlenné szokták tenni.

Mindig azt tartottam, hogy az erőszakoskodás, kicsinyes kijátszás, jogok megtagadása a kincstári hivatalok részéről a magánosok ellenében, valamint a félrendszabályok is, az államnak sokszorosan többet ártottak, mint a mennyit használtak; s azért itt e tárgyfelőli őszinte nézeteim kifejtésénél teljesen a méltányosság szempontjára kívántam állani mindenik fél irányában.

F.

Terméstábla.

1. hold vörös fenyő szálerdő növekvési viszonyairól jó termőhelyen.

Kor	Törzs mennyiség	Fatömeg készlet holdanként	Évi		Fatömeg összeg	Fogyasztási százalék	Idomszám	Megjegyzések.
			növedék	Átlagos				
k ö b l á b								
30	946	2308	56	77	.	.	.	
40	658	3783	147	94	.	.	.	
50	575	4903	112	98	.	.	.	
60	493	6199	129	103	170225	0·0364	.	
70	443	7361	116	105	238605	0·0308	.	
80	362	8866	152	111	320600	0·0277	.	
90	330	9805	92	109	414515	0·0236	.	
100	277	10570	76	106	516770	0·0204	.	
107	.	.	.	.	.	.	0.45	

A 107 éves mintafa átmérője mellmagasságban = 13·5"; körlap = 0·994 a fa tömtartalma 44c'; a hengertömtartalma = 98c': tehát az idomszám 44: 98 = 0·45. Csak az uralgó fa van számításba véve.

Ezen táblázat Smalian módszere szerint van összeállítva.

A mintafa a Felső-Gömör megyében fekvő murányi Laczlavová nevű pagonyból került, mérsékelt lejtésű déli oldalról, meglehetősen mély, köves, laza mésztalajról (ösmész). A 107 éves, 250 holdnyi állab elegyetlen és teljesen zárodott volt, és $\frac{1}{2}$ holdon 128 törzből álltot, melyeknek megmért körlapjaiból számított ki a mintatörzs átmérője. Ezen a mintatörzsből kiszámított terméstáblát Schmoer Gyula, jelenleg Coburg Herczeg szitnya-uradalmi erdőmestere állította össze, és az ő szivessége után közöljük, azon reménységben, hogy e pozitív adat e még sok tekintetben talányos fanemre nézve általános érdekléssel fog birni.

K ü l ö n f é l é k.

— **Hazafias ajándék.** Az országos erdészeti-egyesület f. hó 25-kén nagy ajándékban részesült. Festeticz Pál gr. az egylet alapító és választmányi tagja, midőn mult szombaton a beardősítési célra vásárolni szándékolta futóhomok terület vétele iránt az eladási ajánlatok tárgyalattak, maga részéről azon ajánlatot tette, hogy Somogy megyében lévő nagy-bajomi uradalmából az egyletnek elfogadás esetére 1000—egyezer— hold homoktalajt ajándékozzon, s egyedül azt köti ki, hogy akkor, midőn az egyesület a most neki ajándékozott erdőtalajt a megkötés után eladná, egyenlő vásári feltételek mellett a megvételre elsőségi joga legyen. A választmány a gróf úr e hazafias ajándékát meleg elismeréssel s ebből eredő egyhangú és örömteljes köszönettel fogadta. Az ajándék értékét nem szokták becsülni, de olvasóink alaposabb tájékozására a fennebieket szolgáltató biztos forrás után talán mégis megemlíthetjük, hogy azok, kik az egyesületnek hasonló futóhomok talajt akartak eladni, egy holdért 20—40 frot kértek. Tisztelet és elismerés a tettekben nyilvánuló hazafiságnak!

Gyümölcsfák óvása nyulak ellen. A legegyszerűbb és legbiztosabb szer e célra a rókaszir. Csak egy csipetnyit kell belőle a kárra, vagy a faderekára kenni; miután szagát az időváltozások daczára megtartja: kerülni fogja azt minden nyúl.

Nordd. Idw. Ztg.